

TÜRK COĞRAFYA KURUMU

Turkish Geographical Society

Sayı: 2019 / 26

Konu: YÖK'e TCK Görüş Raporu.

14.11.2019

Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Başkanlığına;

İLGİ 1: 02 Kasım 2019 tarihinde YÖK ana sayfasında; “YÖK'ten Üniversite Programlarındaki İsim Kargaşasına Son Verecek Düzenleme” başlıklı bir haber

(<https://www.yok.gov.tr/Sayfalar/Haberler/2019/onlisans-ve-lisans-programlarinin-siniflandirilmesi.aspx>),

İLGİ 2: “Önlisans ve Lisans Diploma Programlarının Yeniden İsimlendirilmesi ve Sınıflandırılması” başlıklı bir duyuru

(<https://www.yok.gov.tr/Sayfalar/DuyuruDetay.aspx?did=920>) paylaşılmıştır. Bu haber ve duyuru ile “Coğrafya Lisans Programı”nda isim değişikliği yapılacağı ilan edilmiştir.

“YÖK'ten Üniversite Programlarındaki İsim Kargaşasına Son Verecek Düzenleme” kapsamında “Önlisans ve Lisans Diploma Programlarının Yeniden İsimlendirilmesi ve Sınıflandırılması” başlığı ile yapılan duyuruda; ”Coğrafya Lisans Programı” adının “**Beşeri ve Ekonomik Coğrafya**” olarak değiştirilme önerisi hakkında **Türk Coğrafya Kurumu Derneği**'nin görüşleri aşağıdadır:

“Önlisans ve Lisans Diploma Programlarının Yeniden İsimlendirilmesi ve Sınıflandırılması” çalışmasıyla ortaya konan düzenlemenin amacının *mesleklerin yetki ve sorumluluk alanlarını yeniden belirleyerek “meslek sınıflaması yapmak değil”, yükseköğretim sistemindeki mevcut önlisans ve lisans programlarının UNESCO Uluslararası Standart Eğitim Sınıflamasına uyumlu, yani daha evrensel nitelikli “eğitim alan sınıflamasını yapmaktır.”* şeklinde açıklanmaktadır. Ancak bilinmektedir ki yüksek öğretim programlarının bir meslek standardı geliştirmesi ya da bir veya birden çok meslek standardına hitap edebilmesi aranan bir niteliktir. Nitekim Mesleki Yeterlilik Kurumu ilk seviye çalışmaların neticesinde oluşacak meslek standardının lisans programlarına uyumunu önermektedir. Bu çerçevede yapılan çalışmada “Coğrafya” biliminin “Sosyolojinin altına” yerleştirildiği alan yanlış olduğu gibi, önerilen program adı da tamamen yanlıştır ve içeriği eksiktir.

Büyükesit Paşa Cad. No: 44 Laleli, İSTANBUL/TÜRKİYE.

(00 90 212) 455 57 00 / 15767 – 15756 e-mail: info@tck.org.tr

www.tck.org.tr - www.tcd.org.tr

TÜRK COĞRAFYA KURUMU

Turkish Geographical Society

Taslak bu haliyle bu çalışmanın hedefi olan “daha evrensel nitelikli eğitim alan sınıflamasını” Coğrafya alanında gerçekleştirmesi mümkün görülmemektedir. Çünkü uluslararası tüm ilgili yükseköğretim kurumlarında, “Beşeri ve Ekonomik Coğrafya Bölümü” şeklinde bir bölüm yoktur. Coğrafya biliminin ayrılmaz iki disiplininin biri olan “Fiziki Coğrafya”, söz konusu bu COĞRAFYA bölümlerde daima var olmuştur.

Dolayısıyla 100 yılı aşkın süredir üniversitelerimizde uygulamada olan **COĞRAFYA LİSANS PROGRAMI** ile Coğrafya (Coğrafyacı), geçen son 30 yılda ağırlıklı olarak betimleyici bir bilim (bilimci) olma durumundan, aşağıda daha ayrıntılı olarak açıklandığı gibi, iklim değişikliği, çölleşme, göçler, hastalıkların ve zararlıların dağılışı, afetler ve afet yönetimi, kuraklık ve su yönetimi, orman yangınları, biyolojik çeşitliliğin korunması, nüfus dinamikleri ve trendleri, seçim, hizmetler ve pazarlama, jeopolitik, küreselleşme, Antroposen, göç ve kaynak yönetimi gibi konu ve sorunlarla ilgilenen ve bunlara çok disiplinli bir çalışma şekli ve yeteneğiyle uygulanabilir ve bütüncül çözümler üreten bir uygulamalı bilime (bilimciye) dönüşmüştür.

Bu değerlendirmelerin ışığında **Coğrafyacı**, en geniş tanımıyla,

- Doğal, fiziksel, çevresel, sosyo-ekonomik ve insani verilerden anlayan ve bu verileri elde edebilen;
- Her türlü fiziksel ve sosyal araştırma ve planlama için veri tabanı oluşturan;
- Elde edilen verilerin gelişmiş Coğrafi Bilgi Teknolojilerini (Coğrafi Bilgi Sistemleri, Uzaktan Algılama, Sayısal Haritalama, Arazi Kullanımı Uygunluk Analizleri, vb.) ve istatistiksel analiz yöntemlerini kullanarak alansal ve zamansal analizlerini ve geniş açılı/çok disiplinli sentezini yapabilen;
- Kendine özgü çok disiplinli alansal çözümlenme, değerlendirme ve bireşim olanağı ve yeteneğiyle hazırladığı bilimsel çalışmalar ile ülkenin karar geliştirme sürecinde karar vericilere ve planlamaya katkıda bulunan; insan ile yaşadığı fiziksel ve sosyal çevre arasındaki ilişkileri ve etkileşimleri inceleyen;
- Coğrafi özelliklerden ve farklılıklardan kaynaklanan yerel, bölgesel ve küresel sorunları belirleyen ve inceleyen;
- Tüm bunlara uygulanabilir bütüncül çözümler geliştiren ve öneren kişidir.

Dünyanın gelişmiş ülkelerinde olduğu gibi, Türkiye’de de coğrafya lisans öğrenimi, coğrafya öğretmenliği dışında, gerçekte coğrafya mezunlarına coğrafi bilimlerin fiziki coğrafyadan (örn. jeomorfoloji, klimatoloji, hidroğrafya, oceanografya, biyocoğrafya ve ekoloji, toprakbilimi ve kartografya, vb.) beşeri coğrafya (örn. nüfus, yerleşme, sağlık ve pazarlama coğrafyası, siyasi ve ekonomik coğrafya, tarım, sanayi, ulaşım, enerji kaynakları, turizm coğrafyası, vb.)’ya kadar değişen çeşitli önemli konularda mesleki yeterlilik vermektedir. Bununla

Büyükesit Paşa Cad. No: 44 Laleli, İSTANBUL/TÜRKİYE.

(00 90 212) 455 57 00 / 15767 – 15756 e-mail: info@tck.org.tr

www.tck.org.tr - www.tcd.org.tr

TÜRK COĞRAFYA KURUMU

Turkish Geographical Society

birlikte son yıllarda giderek daha çok önem kazanan Coğrafi Bilgi Sistemleri alanı da bu bütünsellik içinde önemli bir yer taşımaktadır.

Öte yandan tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de Coğrafya eğitimi hem fiziki ve hem de beşeri coğrafya öğretimi üzerine kurulmuştur. Coğrafyanın temel felsefesinde olan bu yaklaşım ise yüzyıllardır bu şekilde süregelmektedir. Bunun değişmesine neden olacak bir değişiklik Coğrafya eğitiminin gerektiği gibi yapılamamasına da neden olacaktır. Ayrıca ülkemizin de dahil olduğu Avrupa Kredi Sisteminde (AKTS) böyle bir ayırım bulunmamaktadır. Bu durumda yapılmak istenen düzenleme iddia edildiği gibi evrensel nitelikli bir düzenleme olmayacağı da açıktır.

Lisans programında sadece Beşeri ve Ekonomik Coğrafya eğitimi alan bir coğrafyacı öğretmen olduğunda lise coğrafya programlarında yer alan fiziki coğrafya konularının nasıl anlatılacağı da büyük bir soru işareti oluşturacaktır.

UNESCO Uluslararası Standart Eğitim Sınıflamasına göre Beşeri ve Ekonomik Coğrafyanın Sosyal Bilimler içerisinde, Fiziki Coğrafyanın Fen Bilimler içerisinde yer alması fiziki coğrafyanın ikili yapısı nedeniyledir. Ancak bu durum coğrafyanın iki büyük bölümünün ayrı bilim dalları olarak lisans eğitimi yapmasını gerektirmez. Dünyanın pek çok ülkesinde olduğu gibi coğrafya programları tek bir çatı altında farklı şekillerde eğitim vermektedir. Aksi halde farklı bilim dalları altında eğitim almak coğrafyacının bütüncül bakış açısında ve sentez yeteneğinde önemli eksikliklerin doğmasına neden olacaktır.

Times Higher Education World University Rankings'de dünya birincisi olan Oxford Üniversitesi'nde fen ve sosyal alanların birlikte olduğu St.Anne's College'de yer alan coğrafya programı (<http://www.ox.ac.uk/admissions/undergraduate/courses-listing/geography>), bu sıralamada üçüncü sırada yer alan Cambridge Üniversitesi, Sidney Sussex College'de yer alan coğrafya programında (<https://www.undergraduate.study.cam.ac.uk/courses/geography>) fiziki ve beşeri coğrafya eğitimi birlikte yapılmaktadır. Yani UNESCO kodlamasında coğrafyanın iki farklı bilim alanında kodlanması tek program olarak eğitim yapmasına engel değildir. Yine bu sıralamadan da anlaşılacağı gibi coğrafyanın beşeri ve ekonomik coğrafya olarak eğitim vermesi ona daha etkin daha başarılı bir programı haline getirmez.

Türkiye'de yakın zamanda Beşeri ya da Fiziki Coğrafya olarak değil de, bir bütün olarak Coğrafyanın öneminin vurgulandığı Coğrafi Bilgi Sistemleri Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi (07/11/2019 tarih ve 30941 sayılı Resmi Gazete'deki Kararname Numarası: 49) yayımlanmıştır. Bu kararnameye atıfla coğrafyanın ve coğrafi verinin önemi bir kez daha ortaya çıkmıştır. Söz konusu sınıflandırma taslağının bu haliyle, Cumhurbaşkanlığı Kararnamesine ters düştüğü de ortadadır.

“Önlisans ve Lisans Diploma Programlarının Yeniden İsimlendirilmesi ve Sınıflandırılması” başlıklı yeni düzenleme kapsamında hazırlanan “*Lisans Programları*”; kurum yönetimimizce, *Coğrafya Lisans eğitimi çerçevesinde* incelenmiştir. Hazırlanmış olan düzenlemedeki Coğrafya Lisans eğitimi, “Geniş-Dar-Ayrıntılı Alan, Lisans Program Adı ve

Büyükesit Paşa Cad. No: 44 Laleli, İSTANBUL/TÜRKİYE.

(00 90 212) 455 57 00 / 15767 – 15756 e-mail: info@tck.org.tr

www.tck.org.tr - www.tcd.org.tr

TÜRK COĞRAFYA KURUMU

Turkish Geographical Society

Önerilen Program Adı” kapsamında; Türk Coğrafya Kurumu Derneği'nin görüş ve önerileri aşağıdaki gibidir:

Yeni düzenlenen Lisans Programında; **Coğrafya Lisans Programı:**

03. Sosyal Bilimler, Gazetecilik ve Enformasyon

031. Sosyal Bilimler ve Davranış Bilimleri Alanı

0314. Sosyoloji ve Kültürel Çalışmalar

Mevcut

Önerilen

006.0314.002.001. Coğrafya

006.0314.002. Beşeri ve Ekonomik Coğrafya

olarak yeniden isimlendirilip, tarafınızdan (YÖK) sınıflandırılmıştır.

Ancak dünya ile bütünleşik olması gereken kurumsal önerimiz/görüşümüz şöyledir:

Yeni düzenlenmesi gereken Lisans Programında **Coğrafya Lisans Programı:**

02. Sanat ve İnsani Bilimler

022. İnsani Bilimler

0224. Coğrafya

006.0224.001.001. Coğrafya

006.0224.001. Coğrafya

şeklinde yeniden düzenlemelidir.

Sonuç itibarıyla, YÖK tarafından, 2 Kasım 2019 tarihinde yayınlanan; “YÖK'ten Üniversite Programlarındaki İsim Kargaşasına Son Verecek Düzenleme” başlıklı haber ve “Önlisans ve Lisans Diploma Programlarının Yeniden İsmiendirilmesi ve Sınıflandırılması” başlıklı duyuru ile paylaşılan, önlisans ve lisans programlarındaki yeniden isimlendirme ve sınıflama taslağında, coğrafya lisans programı ile ilgili yapılan isim değişikliği; Türk Coğrafya Kurumu Derneği Yönetim Kurulunda görüşülerek, her yönü ile tartışılmıştır. Türk Coğrafya Kurumu Derneği Yönetim Kurulu'nun “Oybirliği” ile aldığı karar; YÖK'ün coğrafya lisans programı ile ilgili yapılan bu yeni düzenlemede “hatalı” olduğudur.

Coğrafyanın söz konusu UNESCO sınıflamasına uyumu ile ilgili yapılan bu taslak çalışma eğer bilinçli olarak Coğrafyacı komisyon üyeleri tarafından yapıldı ise bu Coğrafya adına büyük bir talihsizlik, sadece ilgili uluslararası kuruluşun listesinin Türkçeye çevrilmesi sonucu oluşturulmuş ise bu da büyük bir bilgisizlik olduğu değerlendirilmiştir.

TÜRK COĞRAFYA KURUMU

Turkish Geographical Society

Yükseköğretim Kurulu tarafından askıya çıkarılan yazılarda, Coğrafya Biliminin sadece “Beşeri ve Ekonomik Coğrafya” başlığı altında toplanmasının –düzeltildiği takdirde ileride önemli sorunlar doğuracağı aşikârdır. Yanlışın en kısa zamanda düzeltilmesi ve “**Coğrafya Lisans Programı**” bütünlüğünün korunması ve sınıflamanın bilim dalı içerik ve kapsamına uygun olarak yapılması için gereğini saygılarımızla arz ederiz.

EKİ: 2 adet tablo

(sayfa 5 - TABLO 1

Sayfa 6 - TABLO 2).

Türk Coğrafya Kurumu Derneği Yönetim Kurulu

Doç.Dr. T.Ahmet ERTEK
(Başkan)

Prof.Dr. Barbaros GÖNENÇGİL
(Bşk.Yrd.)

Prof.Dr. İhsan ÇİÇEK
(Bşk.Yrd.)

Prof.Dr. İhsan BULUT
(Bşk.Yrd.)

Coğrafya Öğretmeni
Fügen DEDE
(Bşk.Yrd.)

Dr.Öğr.Üyesi Kaan KAPAN
(Genel Sekreter)

Coğrafya Öğretmeni
Mesut SÜZER
(Muhasip Üye)

TÜRK COĞRAFYA KURUMU

Turkish Geographical Society

UYGUN OLMAYAN YÖK TABLOSU (TABLO 1):

ISCED-F 2013 Sınıflaması (11 Örnek)						Kod	Lisans Program Adı	Kod	Önerilen Program Adı	Üniversite/Paydaş Görüşü	Üniversite/Paydaş Önerisi	Açıklama	
Kod	Geniş Alan	Kod	Dar Alan	Kod	Ayrıntılı Alan								
03	Sosyal Bilimler, Gazetecilik ve Enformasyon	030	Örnek Alanı	1100	Tanımlanmamış Örnek Alanı								
		031	Sosyal Bilimler ve Davranış Bilimleri Alanı	1111									
				314	Sosyoloji ve Kültürel Çalışmalar	006.0314.002.001	Coğrafya	006.0314.002	Beşeri ve Ekonomik Coğrafya	Uygun Değildir	Coğrafya Programının adının değişmesi ve Coğrafya olarak kalması	Coğrafya biliminin bütünlüğü açısından (bkn. Ek açıklama) program adının değişmemesi gerekmektedir.	

TÜRK COĞRAFYA KURUMU

Turkish Geographical Society

OLMASI GEREKEN DÜZENLEME VE KURUMSAL (TCK) ÖNERİ/GÖRÜŞÜMÜZ (TABLO 2):

ISCED-F 2013 Sınıflaması (2. Örnek)						Kod	Lisans Program Adı	Kod	Önerilen Program Adı	Üniversite /Paydaş Görüşü	Üniversite /Paydaş Önerisi	Açıklama
Kod	Geniş Alan	Kod	Dar Alan	Kod	Ayrıntılı Alan							
02	Sanat ve İnsani Bilimler	021	Sanat Alanı	1100	Başka Yerde Sınıflanmış Sanat Alanı							
		022	İnsani Bilimler Alanı	0223	Felsefe ve Etik							
				0224	Coğrafya	006.0224.001	Coğrafya	006.0224.001	Coğrafya	Coğrafya bütündür.	Coğrafya Programının adının değişmesi ve Coğrafya olarak kalması	Coğrafya biliminin bütünlüğü açısından (bkn. Ek açıklama) program adının değişmemesi gerekmektedir.